

נזר השבת

יוצא לאור ע"י ביהמ"ד נזר גדליהו - ברוקלין נ.י.

גליון ח' - שבט תשפ"ה

שבת מעיד על בני ישראל

למעלה מן הטבע, וכמו שאמר הקב"ה לאברהם 'הבט נא השמימה' וגו', וארז"ל ש'הגביהו למעלה מן הכוכבים' וכו', והיינו למעלה מן הטבע, ועי"כ יהיו לו בנים. וזה רמז כי שצ"ם חנכ"ל עולה בגימטריא 'בית עבדים', והוא רמז לדברי השפת אמת כי היציאה מבית עבדים היינו היציאה מטבע.

ובזה מתורץ קושיית האבן עזרא בשם רבי יהודה הלוי למה לא כתיב 'אשר בראתיך'. כי בראתיך הוא הבריאה על פי הטבע, ואנכי ה' אלקיך בא לגלות שיצאנו מן הטבע, וזה מבאר בדב"ה"ק בכמה מקומות, וזה לשונו הק' של השפת אמת (בא, תרמ"ג) 'וזה עיקר יציאת מצרים שתלה בו הכתוב כל התורה והמצוות, כמ"ש אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך, ולא אשר בראתיך, כי בחינת הבריאה בצימצום ומצרים וגבולים, אבל בני ישראל יצאו מזה הדרך להיות להם דביקות בשם הוי"ב"ה וב"ש שהוא בלי גבול, וכלי

ואינם משועבדים אל הטבע, שהם מושכין חיות ממדרגה למדרגה אחר עצם כח המאמרות, ובני ישראל הם עצמם מקבלים דבר הוי"ה. וכן כתב עוד (החודש, תר"ס) 'לכן נקראו בני ישראל בני שרים, לפי שהוציאנו הקב"ה מבית עבדים, כי הנהגת הטבע ע"י המזלות נק' בית עבדים. אבל בני ישראל שנפדו מהנהגת הטבע, להיות נמשך אחר הנהגה עליונה נקראים 'שרים', והם שולטים על הזמן והטבע'.

ויש להוסיף רמז לדבריו הקדושים, כי הנהגת הטבע הוא הנהגת השבעה כוכבי לכת, כמו שכתב בבני יששכר (גיסן מאמר ד), ובאמרי נועם (פר' צו אות ב) כתב דידוע שכח מצרים הי' מז' כוכבי לכת. וכן כתב הגריא"ח זי"ע בהגדה (יד מצרים, על שמונה מי יודע) 'ולכן נגד זה ג"כ ח' ימי מילה, ז' ימים הראשונים הוא תחת הטבע נגד שבעה כוכבי לכת המנהיגים את העולם, וביום שמיני נכנס לברית, ואז נכנס תחת צל כנפי השכינה

כתב השפת אמת (נח, תר"נ) לבאר כפל הלשון כדיבור הראשון אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים, וכתב בזה הלשון 'פירוש כמו שיש עבדות ושעבוד לאדם, בן המשועבד ומקושר אל הזמן והמקום אינו בן חורין. אבל בני ישראל הרים הקב"ה אותנו שלא להיות משועבד אל הזמן והמקום. והוא עיקר החירות, מבואר מדב"ה"ק כי 'בית עבדים' הכוונה על הטבע. וכן כתב (נח, תרנ"ז) 'עולם הטבע נקרא 'בית עבדים'. והצדיקים הם נמשכים אחר הנהגה עליונה, ולכן הם בני חורין, והוא בכח האמונה שיודעין שהקב"ה שליט ומנהיג הכל, וזה עיקר הברכה, להיות נמשך אחר השורש של כל השרשים, שהוא שורש ומקור כל הברכות. וכתב עוד (יתרו, תרס"ב) 'כי כל הנמשכים אחר הטבע נק' בית עבדים'. אבל בני ישראל כהם עצמם כתיב 'לי בני ישראל עבדים' שהם עבדי ה', שצוה אותם לקיים מצותיו. אם כן עבדי הם ולא עבדים לעבדים,

מצרים נחלה, ולכן אומרים 'יוצא את עמו ישראל מתוכם לחירות עולם' שהיא בחינת התורה שנק' חירות'.

הנהגה זו של חירות, ויציאה מהשעבוד לטבע, מתגלה בשבת קודש, כמו שכתב השפת אמת (נח, תר"ג) 'ומתגלה בשבת קודש, כדאיתא פורם סוכת שלום עלינו, אם כן מתעלין בני ישראל להיות בצילו ית', וגם זה בכלל 'אבוא ביתך', וכתוב 'אל יצא איש ממקומו ביום השביעי', א"כ יש לכל איש ישראל מקום מיוחד בשבת קודש, שקונה בו שבתה, ולכן כתיב 'לעשות את השבת לדורותם' שנסתנה דירות בני ישראל בשבת קודש, ובני ישראל הם דומין לבוראם, כמ"ש 'מקום אתי' דרשו חז"ל הוא מקומו של עולם ואין עולמו מקומו, כן איש ישראל אינו משועבד למקום, אבל בכחו למצוא לו מקום שבתה, ולכן הוא יום מנוחה כמ"ש ופדיתנו מבית עבדים'.

ביום השבת האדם יוצא מכל שעבוד לטבע, ובזה מובן מה ששבת הוא 'זכר לציאת מצרים', כי שבת אנו יוצאים מכל מיצרים, מכל השעבודים להטבע, וזה הוא הנחלה בלי מצרים שאנו נמצאים בה בשבת קודש, שאינו בצמצום כמו הטבע, כלשונו של השפת אמת (דברים, תרנ"ח) 'שהיא בחינת השבת למעלה מהנהגת הטבע והמנין. לכן אמר בזה ה' אלקי אבותיכם' שהיא מדרגה עליונה ביותר. כמ"ש בשבת קודש 'והאכלתיך נחלת יעקב' - נחלה בלי מצרים, כי כל המצרים הם רק למטה,

ולא בהתגלות השורש שלמעלה כנ"ל'.

עוד כתב השפת אמת (נח, תרנ"ז) 'וזהו עדות השבת, דכתיב בו 'ויברך יום השביעי', שיש בו התגלות מלכות שמים, דכתיב 'ששת ימים עשה השמים וארץ', שבימי המעשה נתלכש הכל בטבע, דכתיב 'שער החצר בו' הפונה קדים ששת ימי המעשה יהיה סגור', הוא הנקודה הפנימיות שמעלה הכל אל השורש זה 'הפונה קדים'. ובימי המעשה הוא סגור, ושליט הטבע, וביום השבת יפתח. ולכן אומרים 'ישמחו במלכותך שומרי שבת', שבו מתגלה מלכות שמים, והוא עדות על כל הבריאה שהכל בהשגחה עליונה, ואין זה מתגלה רק לבני ישראל, שהם שומרי שבת שמשתוקקין ומצפין להתגלות מלכות שמים, וזה 'אנכי ה' אלקיך' שייחד מלכותו עלינו בלי מסך מבדיל, ולכן בני ישראל נקראו 'בני חורין' הגם שהם בגלות, אבל האמונה קבועה בהם שהכל בהשגחה עליונה'.

נמצא כי האמונה של כל איש ישראל ששורשו הוא בדיבור הראשון של אנכי ה' אלקיך, יש בזה אמונה במציאות של בני ישראל שהם חיים למעלה מן הטבע, וזה הוא היציאה 'מבית עבדים', והדבר הזה הוא נצחי, כי הדיבור של 'אנכי' הוא נצחי כדכתיב 'קול גדול ולא יסף' - ולא פסק, נמצא לכל איש ישראל נאמר דיבור זה שהוא יצא מבית עבדים ואינו משועבד לטבע כלל, והוא חי למעלה מן הטבע.

ובמיוחד בשבת קודש שהוא יום שיכולים יותר לשמוע הקול של הדיבור של 'אנכי ה' אלקיך', כמו שהביא השפת אמת (יתרו, תרל"ו) 'שמוע תשמעו בקולי ראשי תבות שב"ת. פירוש כי השי"ת נותן התורה תמיד, כדכתיב ולא פסק, רק שבש"ק מתקרבין בני ישראל לשמוע הקול'. והשמיעה פירושו קבלה שזוכין לקבל הקול בפנימיות, ולהבין ולהשכיל כי נפש יהודי יצא מבית עבדים.

ענין בטחון שהוא שלימות האמונה שייך דייקא לנקודה זו של אמונה שיצאנו מבית עבדים, כי כל חסרון בטחון הוא חסרון באמונה שיש אופן לצאת מכל מיצה, כי יהודי אינו באמת במיצר - כי יש לו נחלה בלי מיצרים, כי הוא אינו משועבד לטבע, לא למקום ולא לזמן ולא לשום דבר בטבע. ולכן מדת הבטחון תלוי באמונה זו, שיהודי אין לו שייכות לטבע והוא למעלה מן הטבע. והאמת ניתן להיאמר כי כפי האמונה שהאדם אינו משועבד לטבע, כך הוא באמת אינו משועבד לטבע.

כדאי לחזור על מה שהזכרנו כמה פעמים, מה שהאיר לנו הבת עין זי"ע כי הג' אותיות בט"ח שהם שורש של תיבת בטחון, כל הג' אותיות יש להם המלוי של יו"ד תי"ו, בית טית חית עולה בגימטריא אלף רמ"ט, שהוא אחד יותר מהז' כוכבי לכת שהם עולים אלף רמ"ח, כי ע"י היציאה מבית עבדים אנו זוכים להיות בעלי בטחון ויש לנו חירות מ'שצ"ם חנכ"ל', ואינם משועבדים להז' כוכבי לכת.

זכור את יום השבת לקדשו

לכן אמרו חז"ל (שבת פו, ב) בשבת ניתנה תורה, זכור בעצומו של יום. לכן יש קריאת התורה בשבת. וסעודה ג' הוא השבת שרומז ליום שכולו שבת, שאז יהי' ה' אחד בפי כל, כמו שכתוב (ישעיה יא, טז) ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים. מבואר מדב"ק כי בשבת יכול האדם להשיג האמונה, והעבודה הוא בג' הבחינות של אמונה. עי' בפנים כל דב"ק באורך.

ועל ידי האמונה שמשגיג האדם בשבת קודש, הוא יכול לחיות בששת ימי המעשה הבאים, ויכול להשלים עצמו באמונה, שיהיו חייו בימי המעשה בתכלית האמונה בכל הג' בחינות, ורמז לדבר שש פעמים דב"ש עה"כ עולה בגימטריא 'זכור את יום השבת לקדשו', שעל ידי עבודת השבת קונים היכולת לאמונה בשלימות בימי המעשה הבאים.

שיהיה לעתיד. וכן כתב בפרשת יתרו, שג' אמונות אלו קונים על ידי השבת קודש, וזה לשון קדשו (תרג"ב) 'והענין הוא דיש ג' בחינות בשבת, והם עיקרי האמונה, כמ"ש בספרים, אמונת בריאת עולם, והשגחתו יתברך בכל עת, וגאולה העתידה שיהי' ה' ושמו אהה. והשבת מעיד על כל הג', ולכן יש ג' סעודתי דמהימנותא על ג' אמונות הנ"ל. כליל שבת עדות על הבריאה שבת בראשית (עי' טור אר"ח סי' רצב), וביום שבת מתן תורה (עי"ש), זאת היא בחי' השגחתו ית"ש שהוא מנהיג העולם, מלבד מה שברא מאין לישי, וזה הסדר ניתן לבני ישראל, והוא קבלת התורה, שזה פירוש עשרת הדברות, 'מגיד דבריו ליעקב' (תהלים קמו, יט) - שמסר ההנהגה שלו לבני ישראל, ולכן נתן לנו תרי"ג מצוות בתורה, לעשות הכל כרצונו, ולא זכה העולם לזה, רק בני בקבלת התורה. ...

הרמב"ם יסד לנו י"ג עקרם באמונה ועל פי דבריו יש לנו י"ג אני מאמין, והקדמונים (מאמר האחדות להחסיד יעב"ץ פרק א', הביאו השל"ה הק' בעשרה מאמרות פ"א) כתבו כי בשורשם הם ג' אמונות, היה הוה ויהיה.

והשפת אמת דיבר מזה בב' מקומות, בפרשת לך (תרג"ט) כתב כי עיקרי האמונה הם שלשה, כמו שביאר החסיד ז"ל הי' הוה ויהי. שצריכין להאמין כי השי"ת ברא הכל. ושהקב"ה הוה ומנהיג ומהוה ומחי' את הכל, כמ"ש 'אתה עשית וכו' ואתה מחיה את כולם', וזו היא עיקר הידיעה בעוה"ז... והשבת הוא גם כן יסוד אלה ג' אמונות וג' סעודתי דמיהמנותא, וכן שלש תפלות נתקנו על אלה הג'. אתה קדשת, שהוא בריאת שמים וארץ. ישמח משה על התורה, שהיא התגלות הנהגת העולם. אתה אחד ושמך, אחד כמו

עבודת הבטחון בשבת קודש

וכלשון הקדושת לוי בליקוטים על מדת הבטחון, 'הכלל הוא, כי האדם לפי גודל הבטחון שיש לו, כן יש לו השגה בעבודת הבורא ב"ה'. ולכן ראשית הכל מרומז מדת הבטחון, שהוא הראשית לכל העבודה. ולכן הבי"ת של בראשית הוא בי"ת רבתי, להורות כי ענין הבטחון המרומז באות ב' הוא יסוד כל העבודה, ועל ידי מדת

האזהב ישראל זי"ע (הובא בספר שפתי צדיקים בראש הספר, ועי' בספר ברית אברהם פר' בראשית בשם הרה"ק רבי מפרעמישלאן זי"ע) מרמז בראשי תיבות של 'בראשית ברא אלקים את', שהם כבא"א, שהוא ראשי תבות של הפסוק (תהלים כה, ב) 'בך בטחתי אל א'בושה', וגם למפרע אאב"ב הוא ראשי תבות 'אשרי א'דם בוטח בך' (תהלים פד, יג), והוא לרמז כי ראשית הכל הוא מדת הבטחון.

הגר"א באדרת אליהו כתב כי בראשי תבות של 'בראשי"ת' מרומז ששה עיקרים בעבודת ה', בטחון, ר'צון, א'הבה, ש'תיקה, י'ראה, ת'ורה, ובדבריו הקדושים בודאי מרומז גם סדר העבודה, לכל אחד הרוצה להתחיל מחדש, המרומז במלת בראשית, מה הם הענינים הנצרכים לו, וגם סדר הדברים.

הבטחון יש לאדם בית שיכול לבנות עליה.

אמרו חז"ל (שבת י ב) 'אמר לו הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם, וי"ל שהמתנה טובה של שבת קודש הוא מדת הבטחון שהאדם קונה בשבת קודש בשלימות, ורמז לדבר - מתנה טובה עה"כ עולה בגימטריא 'השלך על הוי"ה יהבך' (תהלים נה, כג), כי בשבת קודש האדם שוכת ממלאכה, וכאילו כל מלאכתך עשויה, דהיינו שהוא בוטח בה' ומקיים השלך על ה' יהבך.

ענין בטחון הוא ההיפך של 'כחי ועוצם ידי', כאשר האדם מרגיש כחי ועוצם ידי אין לו בטחון, כי הוא סומך על כוחו, וכמו שכתוב בחובת הלכות כי בטחון היינו שהוא בוטח רק בה' וסומך רק עליו ית"ש, ולא שסומך על עוד דבר, כי אז אין הבטחון בשלימות. ולכן בשבת קודש כאשר האדם מכיר בבחירות שאין עוד מלבדו, אז הוא זוכה לבטחון.

שבת משפיע מדת הבטחון לכל ימות השבוע, ובעיקר לימים ג' ד', גימ"ל דל"ת בגימטריא מתנה טובה, שגם לימים אלו שהם הרחוקים מבחינת השבת, והם אמצע השבוע, התוך של ימי המעשה, מ"מ בכח השבת זוכין גם בהם למדת הבטחון.

ראיתי דבר נורא בספר משנת העתים, כי שביעי יש בו השי"ן משלישי וכל האותיות של רביעי חוץ מהרי"ש, נמצא חסר לישי"ו ור' שעולה תק"נ מהמספר של שלישי רביעי, והמילוי

של שביעי דהיינו שי"ן בי"ת יו"ד עי"ן יו"ד עולה בגימטריא תק"נ, נמצא שמרומז בשביעי הכח של שלישי ורביעי. והוא רמז נפלא כי הכח של שלישי ושל רביעי הוא מכח השבת קודש - יום השביעי.

עוד יש לרמז בענין 'מתנה טובה', דלכאורה קשה הלשון מתנה 'טובה', הלא כל מתנה היא טובה. ויש לפרש, דהנה בשפת אמת (כי תבא תרל"ו תרמ"ג ועוד) מפרש לשון הפסוק (תבא כח, יא) 'והותירך ה' לטובה, כי יכולין מכח הברכות לבא לידי גיאות, וזה מפסיד כל המתנה, ולכן ביחד עם המתנה משפיע הקב"ה מדת הענוה שהיא שמירה למתנה שלא ילך לאיבוד. ויש לומר כי זה מרומז במלת טובה, טי"ת וי"ו בי"ת ה"י, עולה בגימטריא תתס"ח כמנין ב' פעמים דל"ת, המרמז על מדת הענוה כידוע משמו של דוד המלך ע"ה כמבואר בספה"ק. וזה הוא ה'טובה' של המתנה, שנשפע עמה ענוה ושפלות, שלא יאבד המתנה ע"י הגיאות.

וזה הוא השיא של עבודת ימי המעשה, כמו שהבאנו כמה פעמים בשם הגרמ"מ זי"ע, כי הר"ת והס"ת של ששת ימי המעשה, אחד שני שלישי רביעי חמישי השישי, עולה בגימטריא תתס"ח, ואותיות האמצעיות עולות אות ברית קודש עה"א. ובשבת קודש זוכין למתנה טובה, שהוא התוצאה מעבודת ימי המעשה, שהוא להגיע לענוה עם קדושת הברית. ולכן רמזו כאן, כי מתנה במילוי מ"ם תי"ו נו"ן ה"ה עולה בגימטריא ברית, המרמז כי

המתנה של שבת קודש שזוכין על ידה לקדושת הברית.

והנה מבואר בספה"ק הק' כי ששת ימי בראשית מכוונים כנגד ששה כנפים של המלאך, והם מכוונים כנגד ששה תבות של בשכמל"ו שהם הגדפים והכנפים המביאים לידי גילוי של בורא עולם, וזה תכלית כל הבריאה, וזה ענין בראשית, שברא הו' ימים, שהם אלו הו' אותיות נגד הו' תבות של בשכמל"ו.

והנה ששת ימי המעשה יונקים משבת קודש, וכדאיתא בגמרא (פסחים קו, א) ג' ימים קמי שבתא וג' ימים בתר שבתא, ימים שקודם השבת הם כחי' אור חוזר מהשבת, וימים שלאחר השבת הם רשימו מהשבת קודש. וכמו שראיתי בספר כי בפרשת 'ויכולו' נאמר ג' פעמים 'השביעי', לרמז ששבת קודש הוא כח של ג' ימים, והם הג' ימים שבהם נשאר רושם מהשבת, ולכן יום אחד יום שני יום שלישי עולים בגימטריא ג' פעמים השביעי. והוא פלא. ואיתא בשפת אמת (ויקהל תרנ"א, בהעלותך תרל"ו ותרל"ח, ועוד) כי המנורה רומז לשבת קודש, ונר האמצעי זה שבת ומאיר לג' נרות מכל צד שהם הג' ימים קודם שבת והג' ימים לאחר שבת.

והנה יום ג' ויום ד' הם הימים הכי רחוקים מאור השבת, ולכן בהם ההסתר יותר משאר הימים, כי כל מה שמתקרב לאור השבת מאיר בו יותר מאור השבת, אבל ביום ג' וד' ההסתר גדול יותר. אבל מ"מ מכח קדושת השבת יכולים להתקדש גם בימים אלו.

לתרום, להערות או לקבל הגליון